

Sygnatura akt VII U 1950/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 11 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Protokolant: st. sek. sąd. Marta Jurga

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013 r. w Poznaniu

przy udziale zainteresowanego K. W. (1)

odwołania D. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P.

z dnia 17 kwietnia 2013 roku Nr (...)

w sprawie D. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w P.

o podstawę wymiaru składek

oddala odwołanie,

zasądza od odwołującego D. P., na rzecz pozwanego organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. kwotę 60 złotych (słownie: sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Małgorzata Kuźniacka - Praszczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 kwietnia 2013 roku, nr (...), adresowaną do D. P. – P.H.U. (...) oraz K. W. (1), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 81 ust. 1,5 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 roku Nr 164, poz. 1027 ze zm.) stwierdził, że: przychód osiągnięty przez K. W. (1) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: P.H.U. (...) D. P. z siedzibą w C. ul. (...) stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

Okres (mm/rrrr)	ubezpieczenie emerytalne rentowe	i	ubezpieczenie chorobowe	ubezpieczenie wypadkowe	ubezpieczenie zdrowotne

(...)	1 915,00 zł	1 915,00 zł	1 915,00 zł	1 652,45 zł
(...)	2 306,00 zł	2 306,00 zł	2 306,00 zł	1 989,84 zł
(...)	2 536,00 zł	2 536,00 zł	2 536,00 zł	2 188,32 zł
(...)	2 191,00 zł	2 191,00 zł	2 191,00 zł	1 890,61 zł
(...)	2 306,00 zł	2 306,00 zł	2 306,00 zł	1 989,84 zł
(...)	1 835,00 zł	1 835,00 zł	1 835,00 zł	1 742,91 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przytoczył treść przepisów stanowiących jej podstawę i wskazał, że płatnik składek prowadzi działalność gospodarczą w zakresie wykonywania instalacji elektrycznych oraz prac budowlanych na terenie całego kraju, a siedziba firmy znajduje się w C. przy ul. (...). Organ rentowy zaznaczył, iż w umowach o pracę zawartych z K. W. (1) na okres od dnia 3 stycznia 2011 roku do dnia 2 lipca 2011 roku, zatrudnionym na stanowisku elektromontera, wskazano miejsce wykonywania pracy: siedziba firmy oraz miejsce wykonywania usług przez pracodawcę na terenie całego kraju, a zatem oddelegowanie pracownika do pracy, gdzie pracodawca otrzymał zlecenie i prowadzi prace budowlane i elektro-instalacyjne nie odbywa się w ramach podróży służbowej, lecz w ramach zwykłych obowiązków pracowniczych, bowiem pracownik realizuje niewykraczające poza warunki umówione przez strony zobowiązanie, jakie przyjął nawiązując stosunek pracy. Płatnik składek wypłacał natomiast diety i ryczałty za nocleg pracownikom wykonującym prace poza miejscem zamieszkania, siedzibą firmy oraz poza powiatem (...). Przy wyjazdach dłuższych niż 8 godzin wypłacano pracownikom po 11,50 zł, natomiast powyżej 12 godzin całą dietę w wysokości 23 zł.

Przychód K. W. (1) z tytułu wypłaconych przez płatnika składek diet i ryczałtów wynosi:

Okres (mm-rrrr)	DIETY	RYCZAŁTY ZA NOCLEG
(...)	253,00 zł	276,00 zł
(...)	437,00 zł	483,00 zł
(...)	529,00 zł	621,00 zł
(...)	391,00 zł	414,00 zł
(...)	437,00 zł	483,00 zł

(...)	368,00 zł	345,00 zł
-------	-----------	-----------

Odwołanie od powyższej decyzji wywiódł D. P., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez rozstrzygnięcie, że przychód osiągnięty przez K. W. (1) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek P.H.U. (...) D. P. z siedzibą w C., ul. (...), w zakresie objętym zaskarżoną decyzją nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Odwołujący wniósł także o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Odwołujący zaskarżył przedmiotową decyzję w całości z uwagi na zarzuty zawarte w uzasadnieniu odwołania, w szczególności na skutek zignorowania przez organ rentowy bezwzględnego zakazu dowodowego określonego w art. 77 ust. 6 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Odwołujący podniósł, że dowody w sprawie zostały przeprowadzone w toku kontroli przez organ kontroli z naruszeniem przepisów prawa w zakresie kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy, konsekwencją zaś tego jest to, że zarówno protokół kontroli z dnia 5 grudnia 2012 roku, jak i aneks z dnia 1 stycznia 2012 roku, nie mogły zgodnie z art. 77 ust. 6 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej stanowić dowodu w postępowaniu administracyjnym zakończonym zaskarżoną decyzją. W sytuacji, gdy dokumenty te nie mogą stanowić dowodu w sprawie, zaskarżona decyzja staje się bezprzedmiotowa i z tego właśnie powodu winna być zmieniona na korzyść odwołującego.

Z ostrożności procesowej odwołujący zwrócił uwagę, że z zaskarżonej decyzji w ogóle nie wynika, czy K. W. (2), która podpisała przedmiotową decyzję, była de iure do tego upoważniona zgodnie z wymogami określonymi w art. 268a kpa.

Odwołujący podkreślił, że powyższy wywód zawarty w uzasadnieniu odwołania w zasadzie zwalnia go od podnoszenia poszerzonych zarzutów natury materialnej.

Odwołujący zwrócił jednak uwagę, że pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z dnia 19 listopada 2008 roku, II PZP 11/08, Lex nr 465385, można postrzegać jako naruszający zasadę swobody umów w zakresie sposobu kształtowania stosunku pracy z uwagi na zgodne oświadczenia stron w zakresie sposobu rozliczania się za podróże służbowe i sposobu wynagradzania pracowników. Interpretowanie łączącej strony umowy w sposób pomijający ten aspekt narusza zasadę wolności pracy (art. 11 kp).

Odwołujący wskazał, że pracownik w istocie „ma interes w tym, aby rzeczywisty dochód (wynagrodzenie za pracę w kwocie wynagrodzenia najczęściej minimalnego, ale powiększonego o nieopodatkowane diety) był jak najwyższy, a nie jest dla niego w danej chwili najważniejsze, co na ten dochód się składa. Pracodawca zaś, płacąc wynagrodzenie minimalne, ponosi niższe koszty pracy tym więcej, iż diety z tytułu podróży służbowej w kwotach nieprzekraczających wartości diet określonych w drodze rozporządzenia wydanego z upoważnienia art.775§ 2 kp stanowią koszty uzyskania przychodów pracodawcy, a więc obniżają jego dochód podlegający opodatkowaniu. Obie strony stosunku pracy mają więc interes w utrzymaniu status quo” (zdanie odrębne SSN Romana Kuczyńskiego do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 roku, II PZP 11/2008).

Ponadto odwołujący podkreślił, że wskazanego w umowach miejsca pracy jako „ C., ul. (...) oraz miejsce wykonywania usług przez pracodawcę” lub „ C., ul. (...) oraz miejsce wykonywania działalności firmy”, lub „ siedziba firmy oraz miejsce wykonywania usług przez pracodawcę na terenie całego kraju” nie można interpretować jako wskazanie określonego obszaru geograficznego, który mógłby być traktowany jako stałe miejsce pracy w rozumieniu art. 775 § 5 kp.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. wniósł o oddalenie w całości odwołania płatnika składek od decyzji organu rentowego oraz o zasądzenie od odwołującego

kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, powtarzając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Odnosząc się do zarzutów natury proceduralnej przedstawionych przez odwołującego, organ rentowy wskazał, że sąd ubezpieczeń społecznych nie jest władny wzruszyć decyzję organu rentowego z uwagi na uchybienia proceduralne – naruszenie przepisów kpa. Nawet zatem faktyczne zaistnienie uchybień proceduralnych organu rentowego nie może skutkować uchyleniem wydanej przez niego i będącej następnie przedmiotem sporu sądowego decyzji. Przytoczone przez odwołującego argumenty nie mają wpływu na ocenę trafności rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonej decyzji. Odnoszą się bowiem do etapu postępowania poprzedzającego wydanie zaskarżonej decyzji, a nie samej treści zaskarżonej decyzji.

Pismem z dnia 15 lipca 2013 roku odwołujący wniósł o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 kpc do czasu zakończenia postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego o stwierdzenie nieważności decyzji ZUS z dnia 17 kwietnia 2013 roku nr (...).

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie wniosku odwołującego o zawieszenie postępowania.

Postanowieniem z dnia 11 września 2013 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił wniosek odwołującego o zawieszenie postępowania.

Na podstawie art. 47711§ 2 kpc Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z tej samej daty wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego K. W. (1).

K. W. (1) przychylił się do odwołania wywiedzionego przez D. P..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. P. prowadzi od 27 grudnia 2001 roku działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe (...) na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej pod numerem (...) dokonanego w Urzędzie Gminy K.. Przedmiotem prowadzonej działalności gospodarczej jest: wykonywanie instalacji elektrycznych, tynkowanie, wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych, wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich, wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych, zakładanie stolarki budowlanej, rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych, wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych, przygotowanie terenu pod budowę, malowanie i szklenie, pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń, roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych, roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych, wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych, naprawa i konserwacja maszyn, naprawa i konserwacja urządzeń elektronicznych i optycznych, instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli.

Siedziba przedsiębiorstwa odwołującego znajdowała się w C. przy ul. (...). Aktualnie znajduje się w C. przy ul. (...). Miejscem prowadzenia działalności gospodarczej jest teren całego kraju.

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej płatnik składek podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu.

D. P. zatrudniał pracowników na podstawie umów o pracę. Pracownicy wykonywali instalacje elektryczne, roboty budowlane, usługi sprzętowe przede wszystkim w miejscach wskazanych przez kontrahentów firmy na terenie całego kraju. Zdarzało się, że pracownicy wykonywali swoją pracę w siedzibie firmy. Wówczas przygotowywali elementy do instalacji, zamawiali towary niezbędne do wykonania instalacji, dokonywali wyładunku i załadunku aut dostawczych, naprawiali sprzęt czy też zajmowali się pracami porządkowymi na terenie zakładu.

D. P. zapewniał pracownikom dojazd do miejsc pracy samochodami służbowymi. Wypłacał im diety za dni, w których wykonywali prace poza miejscem zamieszkania i poza siedzibą firmy oraz poza powiatem (...). Wypłacał ryczałty za nocleg pracownikom, którzy korzystali z noclegu w miejscowościach prowadzonych robót budowlanych i elektroinstalacyjnych.

D. P. dokonywał rozliczeń z pracownikami na podstawie poleceń wyjazdów służbowych, w których określono miejsce wyjazdu, okres pobytu danego pracownika, ilość noclegów, ilość dni pobytu, wartość diet i ryczałtów za nocleg.

D. P. uznawał, iż pracownicy odbywają podróż służbową i wobec tego nie uwzględniał kwot diet i ryczałtów za nocleg w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

D. P. dokonał zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego za osoby zatrudnione u niego. Liczba osób podlegających ubezpieczeniu wypadkowemu w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2011 roku wynosiła więcej niż 9 osób miesięcznie.

W okresie od 01/2009 do 12/2011 wypłata wynagrodzeń dokonywana była w terminie do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu pracy.

Dowód: bezsporne, zeznania odwołującego D. P. (k. 72-73), dokumenty w aktach kontroli okresowej (w aktach VII U 1848/13)

W okresie od dnia 3 stycznia 2011 roku do dnia 2 lipca 2011 roku odwołujący zatrudniał na podstawie umowy o pracę K. W. (1), powierzając mu wykonywanie obowiązków elektromontera w pełnym wymiarze czasu pracy. W umowie o pracę strony ustaliły, iż miejscem wykonywania pracy będzie: siedziba firmy oraz miejsce wykonywania usług przez pracodawcę na terenie całego kraju.

W siedzibie firmy zainteresowany przygotowywał elementy rozdzielni elektrycznych montowane na budowie, zajmował się naprawą narzędzi. Zainteresowany pracował m. in. w W..

W związku z wykonywaniem przez K. W. (1) prac w miejscowościach prowadzonych przez odwołującego robót budowlanych i elektroinstalacyjnych, zainteresowany uzyskał diety i ryczałty za nocleg w łącznej kwocie 5 037,00 zł.

Przychód K. W. (1) z tytułu wypłaconych przez płatnika składek diet i ryczałtów wyniósł:

Okres (mm-rrrr)	DIETY	RYCZAŁTY ZA NOCLEG
(...)	253,00 zł	276,00 zł
(...)	437,00 zł	483,00 zł
(...)	529,00 zł	621,00 zł
(...)	391,00 zł	414,00 zł
(...)	437,00 zł	483,00 zł

(...)	368,00 zł	345,00 zł
-------	-----------	-----------

Dowód: bezsporne, zeznania odwołującego D. P. (k. 72-73), zeznania zainteresowanego K. W. (1) (k. 73), dokumenty w aktach osobowych K. W. (1) (k.24-26), dokumenty w aktach organu rentowego, w tym polecenia wyjazdu służbowego, dowody wypłaty

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz aktach pozwanego organu rentowego, albowiem zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby, w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej przez prawo formie. Nadto dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Fakt niekwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego pozwolił nadto na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Jako wiarygodne Sąd uznał również zeznania odwołującego D. P. i zainteresowanego K. W. (1). Ich wypowiedzi były jednoznaczne, spontaniczne i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, w tym w dokumentach zawartych w aktach kontroli pozwanego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie D. P. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań należy podkreślić, że postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. W postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, a nie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, w związku z czym nie ma możliwości badania w świetle przepisów tego kodeksu prawidłowości wydanej przez organ rentowy decyzji. Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania. Tym samym rację ma pozwany, że nawet zatem faktyczne zaistnienie uchybień proceduralnych organu rentowego nie może skutkować uchyleniem wydanej przez niego i będącej następnie przedmiotem sporu sądowego decyzji.

Odnosząc się natomiast do zarzutu odwołującego działania pracownika organu rentowego bez upoważnienia tego organu, to należy wskazać, że K. W. (2) – pracownik I Oddziału ZUS w P. została przez Prezesa ZUS upoważniona do wydawania w imieniu ZUS lub Prezesa ZUS indywidualnych decyzji w sprawach wynikających z ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych i zadań powierzonych ZUS na podstawie innych ustaw (vide: wydruk komputerowy upoważnienia nr (...) z dnia 6 marca 2008 roku k. 13, karta zakresu obowiązków i odpowiedzialności oraz uprawnień pracownika k. 61 - 62).

W konsekwencji Sąd orzekający w sprawie nie dostrzegł takich wad formalnych zaskarżonej decyzji, które decyzję tę dyskwalifikowałyby w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania w niniejszej sprawie.

Tym samym brak podstaw do uwzględnienia wniosku odwołującego o zawieszenie niniejszego postępowania.

Zawieszenie postępowania ze względu na prejudycjalne znaczenie decyzji administracyjnej następuje bowiem wtedy, gdy sąd - z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej - nie może w sposób wiążący rozstrzygnąć kwestii należących do drogi administracyjnej, a brak jest prejudycjalnej decyzji organu administracji publicznej. Taka sytuacja nie ma miejsca w sprawie.

Przechodząc do dalszych rozważań należy wskazać podstawy prawne rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku Nr 205, poz. 1585 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a, a więc między innymi pracowników, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12 (zastrzeżenia nie mają znaczenia w sprawie).

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3 (zastrzeżenia nie mają znaczenia w sprawie).

Art. 4 pkt 9 ustawy jako przychód definiuje: przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy.

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 roku, poz. 361 ze zm.) za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Zgodnie natomiast z treścią art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku Nr 164, poz. 1027 ze zm.) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z tym, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 80 ust. 6 ustawy).

Przedmiotem sporu w sprawie było to, czy kwota w łącznej wysokości 5 037,00 zł przypisana zainteresowanemu K. W. (1) jako przychód z tytułu diet i ryczałtów za nocleg w okresie od 02/2011 do 07/2011 stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne.

W pierwszej kolejności należało ustalić, czy kwoty przypisane zainteresowanemu w powyższym okresie w związku z wypłaceniem na jego rzecz diet i ryczałtów za nocleg z tytułu podróży służbowej stanowią przychód w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, co zakwestionował odwołujący D. P..

Analizując powyższe zagadnienie, Sąd Okręgowy, doszedł do przekonania, iż kwoty te niewątpliwie stanowią przychód w rozumieniu powołanego przepisu, bowiem zostały one wypłacone zainteresowanemu K. W. (1) z tytułu łączącego go

z odwołującym stosunku pracy i pozostają w ścisłym związku z nim. W tym miejscu wskazać należy, iż to, czy kwoty wypłacone zainteresowanemu i wyszczególnione w decyzji należy traktować jako diety i ryczałty za nocleg z tytułu podróży służbowych, czy też nie, nie ma znaczenia dla ustalenia, że stanowią one przychód w rozumieniu powołanych przepisów (charakter prawny tychże wypłat ma natomiast znaczenie dla ustalenia, czy kwoty te stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, o czym będzie mowa poniżej). Jak już wyżej wskazano, zainteresowany uzyskał je w związku z pozostawaniem w stosunku pracy, a, jak wynika wprost z treści art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych za przychody ze stosunku pracy uznaje się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne z tym związane, a wyliczenie wskazane w powołanym przepisie ma jedynie charakter przykładowy, na co wskazuje wprost użycie sformułowania „w szczególności”. Skoro zatem sporne w sprawie kwoty stanowią, w świetle powyższego, przychód w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w następnej kolejności należało ustalić, czy kwoty te podlegają wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne zainteresowanego K. W. (1).

Stosownie do treści §1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku Nr 161, poz. 1106 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Paragraf 2 ust. 1 rozporządzenia zawiera zamknięty katalog wyłączeń określonych przychodów z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W pkt 15 wskazano, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek diety i inne należności z tytułu podróży służbowej pracownika – do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju, z zastrzeżeniem pkt 17 (zastrzeżenie nie ma znaczenia w sprawie).

W tej części rozważań w pierwszej kolejności należy określić, jakie warunki musi spełniać świadczenie wypłacone przez pracodawcę, by mogło być uznane za dietę lub inną należność z tytułu podróży służbowej.

Skoro diety i ryczałty za nocleg przysługują z tytułu podróży służbowej, oczywistym jest, iż mogą one być uznane za takie świadczenie wyłącznie w przypadku, w którym pracownik odbywa takową podróż, przy czym, o tym, czy pracownik znajduje się w podróży służbowej decyduje to, czy wykonywanie przez niego obowiązków służbowych odbywa się w warunkach takiej podróży, które zdefiniowane zostały w przepisach Kodeksu pracy.

Zgodnie z treścią art. 775§1 kp pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

W sprawie rozstrzygnąć zatem należało, czy w sytuacji, w której zainteresowany K. W. (1) wykonywał swoje obowiązki służbowe na terenie budów prowadzonych przez odwołującego, mając jednocześnie określone miejsce pracy jako siedziba firmy oraz miejsce wykonywania usług przez pracodawcę na terenie całego kraju, pozostawał w spornych okresach w podróży służbowej, czy też nie. W tej materii przede wszystkim podkreślić należy, iż polecenie w podróży służbowej pracownikowi zadanie służbowe różni się od pracy określonego rodzaju, do której wykonywania pracownik zobowiązał się w stosunku pracy. Już sama treść powołanego przepisu, wbrew twierdzeniom odwołującego, wskazuje, iż podróż służbowa, aby za takową mogła być uznana, musi mieć charakter incydentalny, tymczasowy, krótkotrwały (vide wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 września 2010 roku, (...) 648/09, uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 roku, II PZP 11/08). Inne rozumienie powołanej regulacji czyniłoby zbędnym w ogóle normowanie kwestii dotyczących podróży służbowych, bowiem odmienne rozumienie tego pojęcia powodowałoby, iż podróż taka niczym nie różniłaby się od wykonywania przez pracownika pracy określonego rodzaju w ramach stosunku pracy.

Już powyższe rozważania prowadzą, w ocenie Sądu Okręgowego, do wniosku, iż zainteresowany K. W. (1), wykonując czynności elektromontera, nie odbywał podróży służbowych. Obowiązki przez niego wykonywane wówczas niczym bowiem nie różniły się od tych wykonywanych przez niego w pozostałym czasie, poza okolicznością związaną z tym, że w pozostałych przypadkach to pracodawca uznał, iż K. W. (1) nie znajdował się w podróży służbowej, gdyż budowy, na których przebywał znajdowały się blisko siedziby przedsiębiorstwa i miejsca zamieszkania zainteresowanego bądź też zainteresowany wykonywał prace w siedzibie firmy. Podkreślić również należy, iż z całą pewnością prace wykonywane przez zainteresowanego w spornych okresach nie miały incydentalnego charakteru, skoro odwołujący, z uwagi na specyfikę swej działalności, przede wszystkim wykonywał usługi poza siedzibą w C..

Podkreślić również należy, iż podróży służbowej nie można utożsamiać z wykonywaniem pracy, a nawet zawsze z czasem pracy, a zatem traci na znaczeniu badanie czy miejsce pracy zapisane w umowie o pracę jest adekwatne do rzeczywistego miejsca pracy pracownika. Czym innym jest wykonywanie pracy za wynagrodzeniem i czym innym podróż służbowa, gdyż diety i inne świadczenia przysługujące z tytułu tej podróży nie stanowią wynagrodzenia za pracę lecz inne świadczenia związane z pracą. Instytucja podróży służbowej nie może być więc dowolnie aplikowana, a tym bardziej instrumentalnie, dla ukrywania wynagrodzenia za pracę, czasu pracy, czy dla zmniejszenia obciążeń podatkowych i składowych. Wykładnia pojęcia podróży służbowej jako zdarzenia wyjątkowego (okazjonalnego) w zatrudnieniu pracowniczym powinna też przyczynić się do jednolitości orzecznictwa i zarazem nie pozwalać na stosowanie tej instytucji koniunkturalnie ze względu na interes ubezpieczeniowy lub podatkowy pracownika albo pracodawcy. Nie chodzi więc o wykładnię na niekorzyść pracowników, gdyż świadczenia z tytułu podróży służbowej im się nie należą, gdy nie są w podróży służbowej.

Inną kwestią jest ochrona prawa pracownika do określenia miejsca pracy i wydatków z tym związanych. Jednak każdorazowe naruszenie tego prawa nie oznacza, że pracownik pracuje w podróży służbowej. Z braku uzgodnienia czy odpowiedniego dostosowania miejsca pracy określonego w umowie o pracę do rzeczywistego miejsca pracy, nie wynika, że pracownik jest w podróży służbowej, tylko dlatego, iż wykonuje pracę w miejscu innym niż określone w umowie o pracę. Punktem ciężkości jest więc to, czy pracownik ma do wykonania polecone zadanie w podróży służbowej art. 775§1 kp, która w kompleksie jego obowiązków stanowi zjawisko nietypowe, okazjonalne, czy też wykonuje pracę przez dłuższy czas (niekrótko) w innym miejscu (nawet za granicą), niż zapisane w umowie o pracę lub innym dokumencie.

Pracownik może być zatrudniony w różnych miejscach pracy, zwłaszcza ten, który wykonuje prace remontowe, budowlane czy też instalacyjne, wszak jego zatrudnienie zależy od miejsca tych prac. Miejsce pracy określone w umowie powinno odpowiadać wówczas rzeczywistemu stanowi rzeczy. Dokument umowy nie musi mieć przesądzającego znaczenia, bo inne ustalenia w tym zakresie (umowa) mogą wynikać z faktów (porozumienia), które można ustalić choćby dorozumianie. Niewłaściwie określone miejsce wykonywania pracy w umowie o pracę nie decyduje bezwzględnie o kwalifikacji podróży służbowej pracownika, a w tej sprawie o negatywnej kwalifikacji takiej podróży. W zatrudnieniu pracowniczym zmiana miejsca pracy nie zawsze jest sytuacją szczególną, choćby dlatego, że firma pracodawcy wykonuje prace instalacyjne w różnych miejscach. Wówczas przy odmowie pracy w innym miejscu pracodawca musiałaby rozwiązać stosunek pracy lub zawierać tylko umowy krótkoterminowe lub dla wykonania określonej pracy. W takiej sytuacji nie jest wykluczone porozumienie, że pracownik będzie wykonywał pracę w innym miejscu niż określone w umowie o pracę (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2012 roku, III UK 54/11). W tym aspekcie stwierdzić należy, iż nie jest prawidłowe stanowisko odwołującego o braku możliwości powoływania się na treść uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 roku, II PZP 11/08. Lektura uchwały, w tym jej uzasadnienia, prowadzi bowiem do jednoznacznych wniosków, iż Sąd Najwyższy dokonał w niej dogłębnej analizy kwestii związanych ze zdefiniowaniem podróży służbowej. Powyższe oznacza, iż w odniesieniu do pozostałych pracowników, poza kierowcami, należy stosować ogólne zasady wynikające z przepisu art. 775§1 kp, które w żadnej mierze nie pozwalają na uznanie, iż w każdym przypadku, w którym pracownik wykonuje swoje obowiązki służbowe poza siedzibą pracodawcy, znajduje się w podróży służbowej. W okolicznościach sprawy wskazać zresztą należy, iż zainteresowany K. W. (1), zgodnie z umową o pracę, miał wykonywać obowiązki z niej wynikające w miejscu wykonywania usług przez pracodawcę, co tym bardziej przemawia za uznaniem, iż wykonując

pracę poza siedzibą pracodawcy wykonywał swoje zwykłe obowiązki służbowe, a nie przebywał w podróży służbowej. Z okoliczności sprawy, w tym treści umowy o pracę wynika, iż zainteresowany K. W. (1) podejmował się podróży poza siedzibę pracodawcy w celu wykonania określonej pracy w ramach porozumienia zawartego z pracodawcą (umowy o pracę) i nie jest to w żadnym razie podróż służbowa. Zaznaczyć również trzeba, iż zaakceptowanie zapatrywania odwołującego, iż K. W. (1) znajdował się w podróży służbowej wówczas, gdy przebywał w większej odległości od miejsca zamieszkania, a gdy wykonywał swoje obowiązki także poza siedzibą pracodawcy i poza miejscem swojego zamieszkania, lecz na terenie powiatu (...), to wówczas już takiej podróży nie odbywał, prowadziłoby do absurdalnych wniosków, iż o tym, czy pracownik znajduje się w podróży służbowej decyduje wyłącznie pracodawca bez konieczności przestrzegania obowiązujących w tym względzie przepisów. Te zaś, są jednoznaczne i zgodnie z nimi podróż służbowa charakteryzuje się tym, że odbywana jest: poza miejsce poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy lub stałe miejsce pracy, na polecenie pracodawcy, w celu wykonania określonego przez pracodawcę, incydentalnego, krótkotrwałego zadania.

Jak trafnie wskazał również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 grudnia 2011 roku, II PZP 3/11, pracownik przedsiębiorstwa budowlanego realizującego inwestycje w różnych miejscowościach może mieć w umowie o pracę określone miejsce wykonywania pracy jako miejsce, gdzie pracodawca prowadzi budowy lub innego rodzaju stałe prace, ewentualnie ze wskazaniem na jakim obszarze, a każdorazowo miejscem pracy takiego pracownika w rozumieniu art. 775§1 kp jest to miejsce spośród określonych w umowie o pracę, w których pracownik przez dłuższy czas systematycznie świadczy pracę. W niniejszej sprawie miejscem pracy zainteresowanego był teren całego kraju. Oznacza to, że wykonując swoje obowiązki służbowe, wynikające z umowy o pracę, nie mające charakteru incydentalnego, krótkotrwałego, gdziekolwiek na terenie Polski, zainteresowany realizował zadania wynikające ze stosunku pracy, a nie polecenie wykonania określonego zadania w ramach podróży służbowej.

W świetle powyższych wywodów za nietrafne należy uznać powoływanie się przez odwołującego na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 9 lutego 2010 roku, I PK 157/09, gdzie rozróżniono pojęcia „stałego miejsca pracy” i „miejsca pracy”, które to rozróżnienie, jak zasadnie wskazał Sąd Najwyższy w swoich wywodach w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 listopada 2008 roku, nie ma normatywnego znaczenia.

W tym miejscu należy przywołać także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2012 roku, II UK 284/11 zgodnie, z którym „Pracownicy, których praca z istoty polega na przemieszczaniu na pewnym obszarze, nie odbywają podróży służbowych”.

Zaznaczyć trzeba, że praca zainteresowanego K. W. (1) z natury rzeczy polegała na przenoszeniu się z miejsca budowy, którą ukończył z innymi pracownikami, na nowe miejsce, a więc przemieszczaniu się na pewnym obszarze geograficznym. W miejscach budów nie świadczył pracy incydentalnie, lecz wykonywał swe zwykłe czynności pracownicze, do których wykonywania zobowiązał się wobec pracodawcy. Należy więc przyjąć, że w okresach wskazanych przez organ rentowy zainteresowany nie był w podróży służbowej, gdyż przemieszczał się na obszarze określonym jako miejsce świadczenia pracy, uzgodnione w umowie o pracę.

Skoro zatem należności wypłacone zainteresowanemu K. W. (1) w spornych okresach i wymienione w zaskarżonej decyzji są przychodem w rozumieniu powołanych powyżej przepisów i jednocześnie nie stanowią diet i ryczałtów za nocleg przysługujących z tytułu odbywania podróży służbowych, bowiem zainteresowany ich nie odbywał, a wykonywał wyłącznie zadania powierzone mu przez pracodawcę w ramach stosunku pracy, a zatem nie podlegają one wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, odwołanie D. P. należało, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 47714§1 kpc, oddalić jako bezzasadne, orzekając, jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98§ 1 kpc w zw. §2 ust. 1 i 2, §3 ust. 1 oraz §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Zgodnie z §2 ust. 1 w zw. z §11 ust. 2

w/w rozporządzenia opłaty stanowiące podstawę zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego nie mogą być wyższe niż stawki minimalne, o których mowa w rozdziałach 3 i 4, niezależnie od wysokości tych opłat ustalonych w umowie między radcą prawnym a klientem, stawki minimalne wynoszą 60 zł, w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. Stosownie do § 2 ust. 1 rozporządzenia Sąd może przyznać opłaty wyższe od minimalnych, jeżeli uzasadnia to rodzaj i stopień złożoności sprawy oraz niezbędny nakład pracy radcy prawnego; nie mogą być one wyższe niż sześciokrotne stawki minimalne ust. 2). W myśl §3 ust. 1 tegoż rozporządzenia przy ustalaniu w umowie opłaty bierze się pod uwagę rodzaj i stopień złożoności sprawy oraz wymagany nakład pracy radcy prawnego. Mając powyższe na uwadze, w tym fakt sporządzenia przez pozwanego jedynie odpowiedzi na odwołanie i udział w jednej rozprawie, Sąd uznał, iż zasadne jest zasądzenie od odwołującego na rzecz pozwanego kwoty 60 zł, odpowiadającej minimalnej stawce kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z powołanymi przepisami.

SSO Małgorzata Kuźniacka - Praszczyk

ZARZĄDZENIE

odnotować w kontrolce uzasadnień,

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:

- pełnomocnikowi odwołującego adw. P. O. na adres kancelarii,

za 14 dni lub z apelacją s. Przewodniczącej

Poznań, dnia 1 października 2013 roku SSO Małgorzata Kuźniacka - Praszczyk